

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 479. ISTUNGJÄRK 28. JA 29. MÄRTSIL 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Puudega noorte tööhõive, kaasamine ja osalemine ühiskonnaelus” (ettevalmistav arvamus)

(2012/C 181/02)

Raportöör: **Ioannis VARDAKASTANIS**

9. detsembri 2011. aasta kirjas palus Taani integratsiooni- ja sotsiaalminister Karen Hækkerup eesistujariigi Taani nimel vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 koostada Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel ettevalmistava arvamuse järgmises küsimuses:

„Puudega noorte tööhõive, kaasamine ja osalemine ühiskonnaelus”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 29. veebruaril 2012. aastal.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 479. istungjärgul 28.–29. märtsil 2012 (28. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 148, erapooletuks jäi 3. Vastuhääli ei olnud.

1. Järeldused ja soovitused**1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee**

1.1.1 soovitab rakendada ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, et anda puudega inimestele, sh mõlemast soost noortele võimalus kasutada täiel määral oma põhiõigusi;

1.1.2 ootab, et liikmesriigid pingutaksid Euroopa 2020. aasta strateegia alla kuuluvate riiklike reformikavade raames selle nimel, et julgustada puudega inimesi osalema ühiskonnas ja majanduses täiel määral, sätestades tõhusad diskrimineerimisvastased meetmed;

1.1.3 kutsub üles tagama ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 24 kohaselt puudega inimestele kättesaadav ja kaasav haridus. Komitee leiab, et puudega noortel peaks olema juurdepääs põhiharidusele, keskharidusele ja kõrgharidusele teistega võrdsel alusel, ning rõhutab mitteformaalse õppimise ja selle tunnustamise tähtsust;

1.1.4 kutsub üles levitama piisavalt teavet ülikoolide ja haridusvõimaluste kohta alternatiivsete vormide kaudu, nagu rahvusvaheline pimedate kiri, audio-, video-, hõlpsasti loetavad vormingud või kõne tekstiks muutvad rakendused (Palantype). Raamatukogudes peaksid olema saadaval raamatud rahvusvahelises pimedate kirjas ja audioraamatud;

1.1.5 on seisukohal, et kunstil, spordil ja vaba aja veetmisel on keskne roll puudega noorte oskuste arendamisel ja nende kaasamisel, mistõttu tuleb need valdkonnad täielikult kättesaadavaks teha;

1.1.6 kutsub liikmesriike ja ELi institutsioone edendama häid tavasid ja positiivseid meetmeid puudega inimeste kaasamiseks haridusse ja tööhõivesse. Need peaksid hõlmama investeeringuid sotsiaalsesse ettevõtlusse ja VKEdesse ning tööandjatele suunatud rahalisi stiimuleid puudega noorte töölevõtmiseks;

1.1.7 soovib liikmesriikidel, Euroopa Komisjonil ja Euroopa Parlamendil võidelda puudega noorte diskrimineerimise vastu;

1.1.8 kutsub üles tagama juurdepääsetavuse ja mõistlikud abinõud, et puudega noored saaksid töökoha leida;

1.1.9 on veendunud, et sotsiaalpartneritel on keskne roll puudega noorte tööhõive edendamisel, tuues läbirääkimistesse juurdepääsetavuse ja mõistlike abinõude teema;

1.1.10 soovib kasutada struktuurifonde puudega noorte kaasamise parandamiseks. Komitee kutsub üles nõuetekohaselt rakendada kehtivat määrust ning tagama, et tulevane määrus on kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga ja hõlmab artiklis 7 horisontaalse põhimõtena juurdepääsetavuse koos mittediskrimineerimise ja kaasamisega;

1.1.11 kutsub liikmesriike üles rakendada direktiivi, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel,⁽¹⁾ ning leiab, et direktiivi tuleks tingimata tõlgendada ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni taustal;

1.1.12 soovib Euroopa Komisjonil, Euroopa Parlamendil ja nõukogul toetada puudega noori esindavaid organisatsioone ning konsulteerida nendega asjaomastes poliitilistes protsessides;

1.1.13 tuleb meelde, et majanduskriis ja kokkuhoiumeetmed ei tohiks kahjustada puudega noorte õigusi, ning kutsub liikmesriike võtma nende kaitseks positiivseid meetmeid;

1.1.14 soovib edendada puudega noorte õigust elada iseseisvalt ning kutsub liikmesriike ja Euroopa Komisjoni kasutama struktuurifonde, et julgustada deinstitutionaliseerimist ja kogukonnapõhist hoolekannet;

1.1.15 tervitab Euroopa Komisjoni otsust töötada välja Euroopa juurdepääsetavuse akt ning soovib, et see õigusakt oleks tugev ja tagaks täieliku juurdepääsu kaupadele, teenustele ja rajatistele ELis;

1.1.16 kutsub üles tagama kaasava Euroopa standardimisüsteemi ning väljendab heameelt selle üle, et vastu võeti standardimismandaat 473 kui positiivne juurdepääsu soodustav meede;

1.1.17 tervitab audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi⁽²⁾ ning kutsub üles direktiivi nõuetekohaselt rakendada⁽³⁾;

1.1.18 kutsub üles tõhusalt kohaldama määrust, mis käsitleb bussisõitjate õigusi Euroopa Liidus⁽⁴⁾. Komitee kutsub liikmesriike üles määrust jõustama ning võtma lisameetmeid, et tagada puudega noorte vaba liikumine⁽⁵⁾;

1.1.19 väljendab heameelt digitaalarengu tegevuskavas antud Euroopa Komisjoni lubaduse üle tagada 2015. aastaks täielik juurdepääs avaliku sektori veebisaitidele ja kodanikele põhiteenuseid pakkuvatele veebisaitidele;

1.1.20 peab äärmiselt oluliseks integreerida puudega noorte vajaduste küsimused ELi kõigisse noortepoliitika meetmetesse ja programmidesse ning kutsub üles võtma positiivseid meetmeid teadlikkuse suurendamiseks nende vajadustest.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

2.1.1 märgib, et puudega noori diskrimineeritakse mitmel eri moel soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, vanuse, seksuaalse sättumuse või muu tõttu;

2.1.2 kutsub liikmesriike üles jätkama läbirääkimisi mittediskrimineerimist käsitleva direktiivi üle,⁽⁶⁾ et tagada ELis õiguskaitse igat liiki diskrimineerimise vastu;

2.1.3 mõõnab, et puudega noortel on kaks kuni viis korda suurem risk langeda vägivalda ohvriks kui puudeta noortel;

2.1.4 väljendab kahetsust, et puudega noored peavad taluma ühiskonnas levinud eelarvamusi ja negatiivset suhtumist, mis takistab nende osalemist, enesemääratlemist ja kaasamist;

2.1.5 kinnitab, et puudega noored naised, intensiivsemat tuge vajavad inimesed ja psühhosotsiaalsete puuetega inimesed kogevad diskrimineerimist mitmel moel;

⁽²⁾ ELT L 95, 15.4.2010, lk 1–24; EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16–22.

⁽³⁾ Direktiivi kohaselt tuleks tagada juurdepääs veebimeedia visuaalsele sisule.

⁽⁴⁾ ELT L 55, 28.2.2011, lk 1–12.

⁽⁵⁾ Näiteks peaks maapiirkondades olema kohustuslik tagada juurdepääs bussidele.

⁽⁶⁾ COM(2008) 426 final.

⁽¹⁾ EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16–22.

2.1.6 kutsub üles tunnustama puudega noorte poliitilisi õigusi ja tagama, et neil oleks võimalus teostada neid õigusi teistega võrdsel alusel, ning on seisukohal, et juurdepääs peaks olema kõigile hääletusmenetlustele, -rajatistele ja -materjalidele;

2.1.7 teeb ettepaneku, et puudega noorte poliitika integreeritaks mitmeaastase finantsraamistiku kõigisse asjaomasesse eelarveridadesse, et tagada piisavad vahendid juurdepääsetavuse ja kaasatuse edendamiseks;

2.1.8 teeb ettepaneku koguda tõendeid puudega noori puudutavate poliitikavahendite mõju kohta ning soovib rahastada ELi projekte, uuringuid ja uurimusi selles valdkonnas;

2.1.9 tuleb meelde komitee varasemate arvamuste soovitusi, sh tööhõive ja juurdepääsetavuse, puudega inimeste strateegia ja demograafiliste muutuste tagajärgede kohta.

3. Tööhõive ja haridus

Haridus

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

3.1.1 tunnistab kaasava tavaharidussüsteemi tähtsust ning kutsub üles õpetama viipekeelt põhikoolides, võtma kasutusele kõne tekstiks muutvad rakendused (Palantype) ja induktiivsil-muse tehnoloogiad, võtma tööle õpetajad, kes oskavad kasutada rahvusvahelist pimedate kirja ja muid puudega õpilaste toetami-seks mõeldud vahendeid, nagu augmentatiivseid ja alternatiiv-seid suhtlusvõimalused;

3.1.2 tervitab juhtalgatust „Noorte liikuvus” ja programmi „Aktiivsed noored”, mille komisjon Euroopa 2020. aasta stra-teegia raames vastu võttis, ning kutsub liikmesriike üles tagama, et puudega noored saavad neist programmidest täiel määral kasu;

3.1.3 toetab Erasmuse kasutamist kõigi ELi programmide puhul hariduse, koolituse, noorsoo ja spordi valdkonnas ning soovib kasutada Erasmust puudega noorte isikliku arengu ja töövõimaluste soodustamiseks;

3.1.4 kutsub üles võtma tõhusaid meetmeid võitluses varase koolist lahkumise vastu, kuna puudega inimestel on poole väiksem tõenäosus jõuda kõrghariduseni kui teistel. Komitee soovib näha, et ülikoolid muutuksid kaasavamaks ja rakendaksid positiivseid meetmeid, näiteks pakuksid stipendiume puudega üliõpilastele ja kasutaksid kvoodisüsteeme;

3.1.5 soovib näha tõhusaid meetmeid, mille abil lihtsustada puudega noorte liikumist koolist tööturule;

3.1.6 väljendab heameelt puudega isikute liikuvust käsitleva Euroopa Parlamendi resolutsiooni⁽⁷⁾ üle ning selle üle, et reso-lutsioonis keskendutakse kaasavale haridusele;

3.1.7 tunnistab mitteformaalse õppimise⁽⁸⁾ tähtsust puudega noorte jaoks ja kutsub üles looma juurdepääsetavuse tingimust hõlmava Euroopa praktika kvaliteediraamistiku;

3.1.8 tunnistab, et puudega noortel on õigus saada kasu ELi vahetusprogrammide, võimalustest välismaal õppida ja ELi vahenditest oskuste valideerimiseks ja kvalifikatsiooni tunnusta-miseks;

3.1.9 kutsub üles tagama juurdepääsu haridussisule, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatele ja hoonetele, sest see on eeldus hariduse saamise õiguse kasutamiseks. Euroopa Komisjon ja liikmesriigid peaksid julgustama koole, ülikoole ja noorte nõustamise asutusi lisama oma meetmetesse juurdepääsetavuse tingimuse;

3.1.10 kutsub üles levitama piisavalt teavet ülikoolide ja hari-dusvõimaluste kohta alternatiivsete vormide kaudu, nagu rahvusvaheline pimedate kiri, audio-, video-, hõlpsasti loetavad vormingud või kõne tekstiks muutvad rakendused (Palantype). Raamatukogudes peaksid olema saadaval raamatud rahvusvahe-lises pimedate kirjas ja audioraamatud;

3.1.11 soovib kasutada ELi rahalisi vahendeid, sh Euroopa Sotsiaalfondi ja elukestva õppe programmi, et toetada konsul-tantide kasutamist nii puudega õpilaste kui ka õpetajate jaoks.

Tööhõive

3.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

3.2.1 mõonab, et puudega noortel on kaks kuni kolm korda suurem risk jääda töötuks kui puudeta noortel;

3.2.2 toetab struktuurifondide kasutamist piisava rahalise toetuse pakkumisel Euroopa puudega inimeste strateegiale. Eelkõige tuleks tõhusamalt kasutada Euroopa Sotsiaalfondi puudega noorte tööhõive parandamiseks ja Euroopa Regionaal-arengu Fondi Euroopas juurdepääsetavuse kõrge taseme saavuta-miseks;

3.2.3 kutsub liikmesriike üles edendama puudega noorte tööhõivet, andes rahalist toetust tööandjatele ja investeerides VKEdesse, sotsiaalsesse ettevõtlusse ja füüsilisest isikust ettevõt-jatesse;

⁽⁷⁾ 2010/2272(INI).

⁽⁸⁾ Mitteformaalne õppimine ei toimu haridus- või koolitusasutuses ning sellega ei kaasne üldjuhul tunnustust.

3.2.4 soovib puudega noorte tööhõive toetamiseks tagada neile mõistlikud abinõud, paindliku tööaja, kaugtöö ja juurdepääsu info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ning märgib, et mõistlike abinõude keelamine on diskrimineerimine⁽⁹⁾;

3.2.5 soovib Euroopa Komisjonil tagada puudega noorte töötajate ja praktikantide jaoks vajalik juurdepääsetavus, edendades ja arendades samas piiriüleseid ameti- ja kutsealaseid võimalusi ning vähendades tööjõu vaba liikumise takistusi ELis;

3.2.6 usub, et sotsiaalpartneritel peaks olema keskne roll puudega noorte tööhõive edendamisel ja kaitsmisel seeläbi, et nad lisavad selle küsimuse kollektiivläbirääkimistesse;

3.2.7 kutsub liikmesriike üles investeerima puudega noortesse töötajatesse, et aidata neil toime tulla majanduskriisi tagajärgedega, sest nad seisavad silmitsi suurte raskustega töö leidmisel ja säilitamisel.

4. Osalemine ja kaasamine

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

4.1.1 kinnitab taas, et puudega noortel ja eriti vaimse puudega noortel on õigus olla seaduse ees tunnustatud inimesetena;

4.1.2 kutsub üles suurendama teadlikkust puudega inimeste olukorrast, kogudes järjepidevalt andmeid kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 31, ning toonitab, et meedial on kohustus võidelda stereotüüpide vastu;

4.1.3 soovib liikmesriikidel tunnistada puudega noorte naiste ja meeste õigusvõimet teistega võrdsel alusel kõigis eluvaldkondades;

4.1.4 rõhutab vajadust tagada, et puudega noored saaksid täielikult kasutada liikumisvabadust, ning loodab näha konkreetseid ettepanekuid, millega kõrvaldada tõkked invaliidushüvitiste ülekantavuselt;

4.1.5 ootab, et liikmesriigid pingutaksid Euroopa 2020. aasta strateegia alla kuuluvate riiklike reformikavade raames selle nimel, et julgustada puudega inimesi osalema ühiskonnas ja majanduses täiel määral, sätestades tõhusad diskrimineerimistvastased meetmed;

4.1.6 kutsub looma Euroopa puudega inimestega tegeleva komitee,⁽¹⁰⁾ mis annaks panuse ELi poliitikasse ja õigusaktidesse, käsitledes puudega noorte kaasamise ja juurdepääsetavuse küsimusi;

4.1.7 rõhutab spordi keskset rolli puudega noorte osalemise edendamisel ning kutsub üles andma rahalist ja poliitilist toetust sellistele positiivsetele algatustele nagu paraolümpia;

4.1.8 soovib sotsiaalkaitsekomiteel, tööhõivekomiteel ja majanduspoliitika komiteel teostada vastastikust hindamist, et tutvustada üksteisele häid tavasid puudega noorte võrdõiguslikkuse tagamisel avatud koordineerimise meetodi, tööhõivestrateegia ja riiklike reformikavade majanduspoliitika raames;

4.1.9 soovib näha, et puudega noori esindavatele organisatsioonidele antakse rahalist ja poliitilist toetust, et edendada osalemist ja võidelda eelarvamuste vastu teadlikkuse suurendamise abil;

4.1.10 kutsub üles koolitama ametnikke, õpetajaid, tööandjaid ja teenusepakkujaid, et nad täidaksid nii ELi kui ka liikmesriigi tasandi õigusakte, mis käsitlevad juurdepääsetavust ja võrdõiguslikkust;

4.1.11 soovib edendada puudega noorte õigust iseseisvaks eluks ning kasutada struktuurifonde, et toetada deinstitutionaliseerimist ja julgustada elu kogukonnas.

5. Juurdepääsetavus

5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

5.1.1 kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles lisama juurdepääsetavuse horisontaalse põhimõtte 2014.–2020. aasta struktuurifondide üldmääruse eelnõu artiklisse 7;

5.1.2 tervitab Euroopa Komisjoni võetud meetmeid Euroopa juurdepääsetavuse akti väljatöötamiseks ning rõhutab taas tungivat vajadust siduva õigusakti järele, millega tagada puudega inimestele täielik juurdepääs kaupadele, teenustele ja rajatistele. Komitee kutsub üles määratlema tugevad jõustamis- ja järelevalvemehhanismid nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil;

5.1.3 soovib näha, et bussisõitjate õigusi Euroopa Liidus käsitlevat määrust⁽¹¹⁾ kohaldatakse tõhusalt, ning kutsub liikmesriike üles määrust jõustama ning võtma tugevaid meetmeid, et tagada puudega noorte vaba liikumine;

⁽⁹⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 81–86.

⁽¹⁰⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 81–86.

⁽¹¹⁾ ELT L 55, 28.2.2011, lk 1–12.

5.1.4 soovib näha konkreetset kava, millega muuta kõik ELi institutsioonid puudega inimestele juurdepääsetavaks nii infrastruktuuri, värbamismenetluste, koosolekute, veebilehtede kui ka teabe poolest;

5.1.5 väljendab heameelt digitaalarengu tegevuskavas antud Euroopa Komisjoni lubaduse üle tagada 2015. aastaks täielik juurdepääs avaliku sektori veebisaitidele ja kodanikele põhiteenuseid pakkuvatele veebisaitidele;

5.1.6 on rahul elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste Euroopa Liidu reguleeriva raamistikuga ning usub, et elektroonilised sidetooted ja -teenused on äärmiselt tähtsad, et uued mobiilsed põlvkonnad oleksid teavitatud ja saaksid suhelda;

5.1.7 tunnistab, kui oluline on infoühiskonna ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate, sh sisu kättesaadavus puudega inimeste põhiõigusena;

5.1.8 tunnistab audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi⁽¹²⁾ lisaväärtust ning kutsub üles direktiivi jõustama ja rakendama, eelkõige võttes puudega inimesi käsitlevaid meetmeid;

5.1.9 tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa standardimise määrus⁽¹³⁾ ning teatist Euroopa standardeid käsitleva strateegilise visiooni kohta⁽¹⁴⁾;

5.1.10 kutsub üles tagama kaasava Euroopa standardimissüsteemi ning väljendab heameelt selle üle, et vastu võeti standardimismandaat 473 kui positiivne juurdepääsu soodustav meede.

Brüssel, 28. märts 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽¹²⁾ ELT L 95, 15.4.2010, lk 1–24.

⁽¹³⁾ COM(2011) 315 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 311 final.